

УДК

О. В. Пастушенко
канд. філол. наук
Міністерство освіти і науки,
молоді та спорту України

**БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ З ІСТОРІЇ ПРЕСИ
ТА НАУКОВОЇ ПЕРІОДИКИ В УКРАЇНІ (1990–2011 РР.)
ЯК ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ІСТОРИКО-БІБЛІОГРАФІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

Узагальнено розвиток бібліографії періодичної преси в Україні у період формування незалежної наукової думки, встановлено основне коло бібліографічних джерел, здійснено тематичну класифікацію, висвітлено напрями та перспективи розвитку бібліографії преси в Україні.

Ключові слова: бібліографічний показник, преса, періодика, історико-бібліографічні дослідження.

Історико-бібліографічні дослідження займають значне місце у вивченні проблем історії української преси та періодики за часів незалежності України, коли активізувалися питання заповнення лакун у об'єктивному осмисленні процесу розвитку національної історії та культури. Особливе значення цих видань пов'язане з тією значною роллю, яку вони виконують як інформаційні джерела масової та наукової комунікації в суспільстві – як у минулому, так і в сучасності. На особливу увагу заслуговують бібліографії з історії таких складових періодичної преси, як газети, журнали, бюлетені.

Теоретичні аспекти періодики як історичного джерела частково розглядалися в працях Г.Я. Рудого¹, В.Є. Сошинської² та ін. Аспекти методичного забезпечення наукового опису періодики та її репертуару розглядав М.М. Романюк³, бібліографічні аспекти іншомовної преси в Україні – І.Ю. Сковронська⁴, показники місцевих періодичних видань у складі українського бібліографічного репертуару (за матеріалами 20-х років ХХ ст.)⁵, специфіку бібліо-

графування періодичних видань Волинської губернії XIX – початку XX ст. – І.В. Мілясевиц⁶ тощо.

Укладання корпусу бібліографічних джерел з історії преси та наукової періодики сприяє дослідженню передусім історичних, філологічних, філософських, соціологічних аспектів розвитку суспільства. Важливість створення таких бібліографічних джерел не потребує спеціального доведення, вони є органічною та незмінною часткою джерельної бази будь-яких наукових студій.

Сучасний довідково-бібліографічний апарат бібліотек та довідково-пошуковий апарат органів науково-технічної інформації, який став джерельною базою цього дослідження, постійно розвивається: він складається сьогодні не лише з традиційних, а й з електронних ресурсів, бібліографічних та повнотекстових баз даних. На жаль, на сьогодні спеціальні бази даних з історії періодичної преси поки ще не створені, а бібліографічний довідковий апарат потребує вдосконалення. Сама проблематика історії періодичної преси в Україні, як показали наші попередні дослідження, є одним з актуальних напрямів розвитку галузі соціальних комунікацій та соціокомунікаційних аспектів історичних, філологічних, педагогічних наук⁷. Разом з тим й досі відсутні спеціальні узагальнення розвитку української пресознавчої бібліографії як окремого наукового завдання, хоча з'явилися вже фундаментальні історико-бібліографічні дослідження історії преси, включаючи XIX ст.⁸, а також такі, що присвячуються найменш вивченим періодам вітчизняної історії, як, наприклад, періоду нацистської окупації в Україні⁹, періоду Української революції (1917–1920 рр.)¹⁰, періоду 20–30-х років та політичних репресій, а також бібліографії преси у діаспорі за весь час її існування¹¹, неформальної преси в Україні у перехідний період (1988–1991 рр.)¹². Крім того, вийшли друком й спеціальні історико-бібліографічні дослідження професійної періодики, де подавалися повноцінні бібліографії, зокрема, архівної¹³, музичної, педагогічної¹⁴ тощо.

Мета та завдання статті – узагальнити розвиток бібліографії періодичної преси в Україні у період формування незалежної наукової думки, коли відбулася “реабілітація” замовчуваних етапів української національної історії, встановити основне коло бібліографічних джерел, здійснити тематичну класифікацію, показати напрямки та перспективи розвитку бібліографії преси в Україні. Найбільш активно розвиваються історико-бібліографічні дослід-

ження в Західній Україні, зокрема часописів Галичини в цілому та її окремих місць¹⁵, а також Буковини¹⁶.

Хоча досліджень з історії української преси, що представлені на рівні окремих статей та супроводжуються бібліографічними списками й пристатейною бібліографією, з'явилося багато, у даній статті об'єктом дослідження є спеціальні бібліографічні покажчики та історико-бібліографічні дослідження, що вийшли окремими виданнями. Не увійшли до цієї статті й біобібліографія пресознавців України, яка нараховує вже понад 50 колективних та персональних покажчиків.

Перша класифікаційна категорія пропонується за географічно-адміністративним критерієм: загальнонаціональні, регіональні, зарубіжні українознавчі покажчики зарубіжних джерел.

Загальнонаціональна бібліографія преси представлена 18 довідниками, покажчиками друкованих періодичних видань та газет [1–18]. Тематично вони розподіляються на загальні та спеціальні.

Загальні, зокрема, присвячені сучасним друкованим періодичним виданням України, що їх видавала Державна наукова установа “Книжкова палата України ім. Івана Федорова” [1–7]; українській пресі 1990–1995 рр. [11], а також ретроспективні покажчики за різні хронологічні періоди, як періоду ХІХ–ХХ ст. [14–15], підготовлені Науково-дослідним центром періодики Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника (далі ЛННБ), так і періоду Української революції 1917–1920 рр. Г.Я. Рудого [12, 17], нацистської окупації Б.І. Чернякова та К. Курилишина [13, 16]. Тематичний розподіл дозволяє виокремити покажчики, присвячені сучасній жіночій пресі, упорядкування А.М. Волобуєвої та Н.М. Сидоренко [8–9].

Окремо виділяються бібліографічні покажчики з українознавства в цілому, підготовлені Б.В. Грановським, О. Кресіним, П.П. Кононенко [19–22].

Зарубіжні бібліографічні джерела розкриваються в зведеному каталозі діаспорних видань (упоряд. Л.Б. Оленич, ред. Г.С. Молицька) станом на 1996 р. [23] та каталозі недержавських газет (1918–1922 рр.) (укл. Т.В. Акоюн [та ін.] [10], каталозі газет дореволюційної Росії, 1703–1917 (укл. Т.В. Акоюн [та ін.] [18].

Регіональний аспект представлений Катеринославщиною (1838–1916); Дніпропетровською обласною науковою бібліотекою; періодичними виданнями Волині, Полісся, Підляшшя та Холмщини (1836–1944 рр.), підготовленими Львівською науковою бібліотекою

ім. В. Стефаніка; зведеним каталогом місцевих періодичних видань Чернігівщини, підготовленим Чернігівською ОУНБ ім. В.Г. Короленка, Чернігівським державним історичним музеєм ім. В.В. Тарновського (ЧДІМ), Державним архівом Чернігівської області (ДАЧО); каталогом неперіодичних та продовжуваних видань 1861–1917 рр., створених у межах території сучасної Сумщини [29]; також дореволюційним періодичним друком Таврійської губернії, авторською роботою О.С. Хоменка [24–28].

Найбільший та ретельно опрацьований масив покажчиків регіонального характеру, створених переважно у ЛННБ ім. В. Стефаніка, репрезентує Західна Україна [30–41]. Бібліографічно аналізувалися період XIX–XX ст., зокрема преса Закарпаття XIX–XX ст. – Ю.М. Бідзілею [32]; українські періодичні видання Західної України та країн Центральної і Західної Європи – М. Мартинюком [30]; періодика Західної України 20–30-х рр. XX ст. – Н.В. Антонюк та ін. [31]; українські часописи Станіслава (1879–1944) – М. Галушко [33]; Львова (1848–1939) – М.М. Романюком [35–37]; Ужгорода (1867–1944) – В. Габором [38]; Коломиї (1865–1994) – М.М. Романюком, М.В. Галушко [39], часописи повітових міст Галичини (1865–1939) – О. Дроздовською [34].

Друга класифікаційна категорія спирається на поняття корпусності, тобто повного репертуару преси та періодичних видань у конкретних книгосховищах бібліотек, музеїв, архівів та науково-інформаційних установ, що готуються послідовно, або на підготовку спеціалізованих видань, в основі котрих є принцип адресності або тематичний принцип.

Найбільший фрагмент, представлений **корпусними виданнями**, це бібліографічні покажчики газет та періодичних журналів, що зберігаються в фондах. Безумовними лідерами тут є Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (газети України, неформальна преса) [59–62] та Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка (російськомовна періодична преса України, каталоги журналів, продовжувані видання) [51–55]. Ці видання репрезентують склад фондів.

Систематично видають свої покажчики Національна парламентська бібліотека України (зарубіжні періодичні видання) [44–45]; Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького та бібліотека Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова (газети, бюлетені, журнали) [42–43]; Херсонська обласна універсальна

наукова бібліотека імені Олеса Гончара (каталоги журналів, газет, періодичних видань) [46–49]; ЛНБ ім. В. Стефаника (каталоги газет) [56, 57].

Крім бібліотек, каталоги періодики видають й інші установи, які мають фахові бібліотеки, зокрема, колекцію періодики Рівненського обласного краєзнавчого музею, каталог, підготовлений Т.О. Пономарьовою та В.Г. Виткаловим [45]; каталог періодичних видань 1772–1940 рр. бібліотеки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя [64]; а також бібліографічний огляд за матеріалами періодичних видань 1971–2007 рр. історії Центрального державного науково-технічного архіву України [63].

Окремий розділ складають видання бібліографії **наукової періодики**, зокрема, розкривають фонди бібліотек: періодичні та серійні видання Наукового товариства імені Шевченка у Львові (1885–1939) [65]; періодичні видання Національної академії наук України [66]; зарубіжні періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського та бібліотек науково-дослідних установ НАН України у вигляді систематичного покажчика [67–71]; наукові періодичні видання України, підготовлені Українським інститутом науково-технічної і економічної інформації [72]; педагогічна та психологічна бібліографія [73, 77]; періодичні видання з агрономії в Україні [75, 76]; бібліографія архівної періодики [74].

В окрему рубрику виділяються **спеціалізована бібліографія**, що розкриває зміст певних часописів різної проблематики, зокрема релігійної – періодичні видання Чернігівської єпархії як додаток до “Черниговских епархиальных известий” (1906–1911), “Вера и жизнь” (1912–1917), виданої Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Чернігівським державним педагогічним університетом ім. Т.Г. Шевченка, Чернігівською державною обласною універсальною науковою бібліотекою ім. В.Г. Короленка [78], а також журналу іноземної літератури “Всесвіт” у ХХ ст. (1925–2000) (уклад. О. Микитенко, Г. Гамалій) [79]; бібліографія журналу “Схід” (1995–2006) (уклад. В.С. Білецький [та ін.] [81]; журналу літератури, мистецтва і критики “Арка” 1947–1948 рр. (укл. Н.В. Казакова [та ін.] [82]. Серед бібліографічних видань можна знайти й такий вид бібліографії, як бібліографічний посібник Б.І. Чернякова, присвячений періодичним виданням учнівської і студентської молоді України ХІХ – початку ХХ ст. [80].

Таким чином, в 90-х роках ХХ ст. – на початку 10-х років ХХІ ст. за двадцять років незалежності, відбулися значні зрушення у питаннях підготовки бібліографій періодичних видань України за значний період її існування. Основними напрямками дослідження були найбільш актуальні питання історичного розвитку періодичної преси у періоди, що суб'єктивно висвітлювалися в радянські часи або взагалі не були опрацьовані бібліографічно у відкритому друці, зокрема періоди Української революції 1917–1920 рр., 20–30-х років ХХ ст., нацистської окупації, а також зріз розвитку західноукраїнської преси до 1939 р. Не були необхідною мірою розкриті й фонди бібліотек у цілому в зв'язку із трудомісткістю процесів підготовки таких показників у доелектронний період.

Значна роль у розвитку цього бібліографічного напрямку належить науковим бібліотекам України, які почали поповнювати свій науково-довідковий апарат бібліографіями газет та періодичних видань, що зберігаються в їхніх фондах, глибоко опрацьовувати бібліографознавчу проблематику в цілому та спеціальну увагу приділяти науковій періодиці. Комп'ютерні технології прискорили підготовку бібліографій та їхнє впровадження в суспільний та науковий обіг.

Бібліографія основних бібліографічних джерел
(довідники, показники, каталоги, історико-бібліографічні дослідження)

Загальноукраїнські

1. *Друковані* періодичні видання України : довідник. – К. : Кн. палата України, 1997. – 70 с.
2. *Друковані* засоби масової інформації України : довідник: У 2 ч. / уклад. Л.Є. Дем'янова, Дятлова О.С ; Книжкова палата України. – К. : Кн. палата України, 2003. – Ч. 2 : Журнали. Станом на 1 вересня 2003р. – К., 2003. – 328 с.
3. *Друковані* засоби масової інформації України : довідник: Станом на 1 січня 2005 року: У 2 ч. / Книжкова палата України ім. Івана Федорова. – К., 2005. – Ч. 1 : Газети / уклад. О.Л. Щеглова, О.І. Шимко. – К., 2005. – 452 с.
4. *Друковані* засоби масової інформації України : довідник: Станом на 1 січня 2005 року: У 2 ч. / Книжкова палата України ім. Івана Федорова. – К., 2005. – Ч. 2 : Журнали / уклад. С. В. Буряк [та ін.]. – К., 2005. – 400 с.

5. *Друковані засоби масової інформації України* : довідник: У 2 ч. / Державна наукова установа “Книжкова палата України ім. Івана Федорова”. – К. : Кн. палата України, 2006. Ч. 1 : Газети : станом на 1 жовтня 2006 року / уклад. В.Т. Поляков [та ін.] ; ред. О.П. Дубовик [та ін.]. – К., 2006. – 500 с.
6. *Друковані засоби масової інформації України* : довідник: У 2 ч. / Державна наукова установа “Книжкова палата України ім. Івана Федорова”. – К. : Кн. палата України, 2006. Ч. 2 : Журнали : станом на 1 жовтня 2006 року / уклад. Т.В. Черненко [та ін.]. – К., 2006. – 400 с.
7. *Друковані засоби масової інформації України* : довідник: У 2 ч. / уклад. Л.Є. Дем’янова, Дятлова О.С ; Книжкова палата України. – К. : Кн. палата України, 2003. – Ч. 1 : Газети : станом на 1 вересня 2003р. / уклад. О.Л. Щеглова, Н.О. Вербівська. – К., 2003. – 371 с.
8. *Сучасна жіноча преса в Україні* : покажчик / упоряд. А.М. Волобуєва, Н.М. Сидоренко ; Дослідницький центр історії української преси. – К., 1998. – 75 с.
9. *Сучасна жіноча преса в Україні* : покажчик / Дослідн. центр історії укр. преси ; [упоряд.: А.М. Волобуєва, Н.М. Сидоренко]. – К. : Дослідницький центр історії української преси, 1998. – 76 с.
10. *Несоветские газеты (1918–1922 гг.)* : каталог собрания Российской национальной библиотеки / сост. Т.В. Акопян [и др.] ; Российская национальная библиотека. – СПб. : Изд-во РНБ, 2003. – 168 с.
11. *Українська преса (1990–1995 рр.)* / уклад. Ю.О. Романишин [та ін.] ; НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. – Л., 2004. – 268 с.
12. *Рудий Г.Я.* Преса України 1917–1920 рр. як об’єкт дослідження української культури: джерелознавчий і методологічний аспекти / Г.Я. Рудий ; НАН України, Інститут історії України. – К., 2005. – 551 с.: табл.
13. *Черняков Б.І.* Окупаційна і легальна періодична преса в Україні 1941–1944 рр. : джерела дослідження. Бібліографія / Б.І. Черняков ; Академія наук вищої школи України. – К., 2005. – 80 с. – (Засоби масової інформації в Україні у Другій світовій війні ; вип. 1).
14. *Українська преса в Україні та світі XIX–XX ст.: іст.-бібліогр. дослідж./ відп. ред. Л. В. Сніцарчук* ; НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. Відділення “Науково-дослідний центр періодики”. – Л. : Оріяна-Нова, 2007– 2009. – Т. 1 : 1812–1890 рр. / уклад. М. М. Романюк [та ін.]. – Л., 2007. – 559 с.

15. *Українська преса в Україні та світі XIX–XX ст. : іст.-бібліогр. дослідж.* / [відп. ред. Л.В. Сніцарчук] ; НАН України, Львів. нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника, Від-ня “Н.-д. центр періодики”. – Л. : [ЛННБ України ім. В. Стефаника], 2007–2009. – Т. 2 : 1891–1905 рр. / [уклад.: М.М. Романюк (кер. проекту) та ін.]. – 2009. – 479 с.

16. *Курилишин К.* Українська легальна преса періоду німецької окупації (1939–1944): історико-бібліографічне дослідження: у 2 т. / К. Курилишин ; відп. ред. Л.В. Сніцарчук ; НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. Відділ україніки. Відділення «Науково-дослідний центр періодики». – Л., 2007. – Т. 1–2.

17. *Преса України: газети 1917–1920 рр. : бібліогр. покажчик* / уклад. Г.Я. Рудий ; НАН України, Інститут історії України. – К. : Хрещатик, 1997. – 97 с.

18. *Газеты дореволюционной России, 1703–1917 : каталог* / сост. Т. В. Акопян [и др.] ; ред. Т.В. Акопян, М.А. Луковская ; Российская национальная библиотека. – СПб. : Российская национальная библиотека, 2007. – 592 с.

Українознавство

19. *Джерела українознавства: Бібліографічний покажчик* / АН УРСР. Упор. Б.В. Грановський та ін. – К., 1990. – Вип. 1: Вітчизнані бібліографічні джерела. – 239 с.; Вип. 2: Бібліографія бібліографічних посібників українських періодичних видань. – К., 1998. – 130 с.

20. *Грановський Б.В.* Джерела альтернативного українознавства (Європа, 1939–1945 р.). Періодичні видання української діаспори в Європі, Радянської влади та німецької окупаційної адміністрації на Україні, проводу ОУН-УПА тощо за 1940–1945 рр. З аналітичним розписом публікацій щодо природи, історії, етносу, державотворення, культури та виробничих сил України : бібліогр. довідник: (З фондів Нац. б-ки України ім. В.І.Вернадського та Наук.-дов. б-ки Центр. держ. архівів України) / Б.В. Грановський ; наук. ред. В. Колесник ; бібліогр. ред. С. Іванисенко, Г. Порохнюк. – К., 2002. – 436 с.

21. *Журнал “Україна. Українознавство і французьке культурне життя” (1949–1953) : анотований бібліогр. покажчик* / уклад О. Кресін ; НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2003. – 47 с.

22. *Українознавство*: Науковий, громадсько-політичний, культурно-мистецький, релігійно-філософський, педагогічний журнал і бібліографічний покажчик (2001–2006 рр.) / упоряд. П.П. Кононенко [та ін.] ; НДІ українознавства. – К. : НДІУ, 2007. – 168 с.

Діаспора

23. *Зведений* каталог діаспорних видань / упоряд. Л.Б. Оленич ; ред. Г.С. Молицька ; Тернопільська держ. обласна універсальна наукова бібліотека. – Тернопіль : Лілея, 1996. – 119 с.

Регіональні

24. *Газети* і журнали Катеринославщини (1838–1916) : науково-допоміжний бібліограф. покажчик / Дніпропетровська обласна наукова бібліотека ; склад. Т.М. Ковальська [та ін.] ; ред. Т.В. Кравчук. – Дніпропетровськ, 1993. – 45 с. 25. Періодичні видання Волині, Полісся, Підляшшя та Холмщини (1836–1944) : список / АН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника ; уклад. Ю. Лащук [та ін.]. – Л., 1994. – 52 с.

26. *Періодичні* видання Катеринослава та Катеринославської губернії (1838–1917 рр.) : список / НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, Наук.-дослід. центр періодики, Дослідницький центр історії укр. преси ; [уклад. Н.М. Сидоренко та ін.]. – Л. ; К., 1995. – 154 с.

27. *Зведений* каталог-довідник місцевих періодичних видань 1839–1917 рр., наявних у фондах Чернігівської ОУНБ ім. В.Г. Короленка, Чернігівського державного історичного музею ім. В.В. Тарновського (ЧДІМ), Державного архіву Чернігівської області (ДАЧО) / уклад. Г.А. Конопацька [та ін.] ; Чернігівська держ. обласна універсальна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. – Чернігів, 2002. – 160 с.

28. *Хоменок О.С.* Дореволюционная периодическая печать Таврической губернии (1838–1916): Очерк истории и библиографический указатель / О.С. Хоменок. – О. : АО БАХВА, 2003. – 180 с.: ил.

29. *Каталог* неперіодичних та продовжуваних видань 1861–1917 рр., створених у межах території сучасної Сумщини : (матеріали до бібліогр. репертуару) / уклад. Н.С. Подоляка. – Суми : Слобожанщина, 2009. – 32 с.

Західна Україна

30. *Мартинюк М.* Українські періодичні видання Західної України,

країн Центральної та Західної Європи (1914 – 1939 рр.) : матеріали до бібліографії / М. Мартинюк ; упоряд. Н.В. Антонюк [та ін.] ; НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. – Л., 1998. – 297 с.

31. *Періодика* Західної України 20–30-х рр. XX ст. : Матеріали до бібліогр. / ред. М.М. Романюк ; НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. Науково-дослідний центр періодики. Т. 1 / Н.В. Антонюк [та ін.]. – Львів, 1998. – 319 с.

32. *Бідзіля Ю.М.* Преса Закарпаття XIX–XX століть : посіб. для журналістів / Ю. М. Бідзіля ; Ужгородський національний ун-т, Управління у справах преси та інформації Закарпатської обласної держ. адміністрації. – Ужгород : МП “Ліра”, 2001. – 80 с.

33. *Галушко М.* Українські часописи Станіслава (1879–1944 рр.) : іст.-бібліогр. дослідж. / Марія Галушко ; наук. ред. М.М. Романюк ; НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, Наук.-дослід. центр періодики. – Л., 2001. – 304 с. – (Періодичні видання міст України).

34. *Дроздовська О.* Українські часописи повітових міст Галичини (1865–1939 рр.) : історико-бібліографічне дослідження / О. Дроздовська ; наук. ред. М. М. Романюк ; НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. – Л., 2001. – 364 с. – (Періодичні видання міст України).

35. *Романюк М.М.* Українські часописи Львова. 1848–1939 : Історико-бібліографічне дослідження. Т. 1 : 1848–1900 / ред. О. Кацола, Л. Сідлович. – Л., 2001. – 744 с.

36. *Романюк М.М.* Українські часописи Львова. 1848–1939 : Історико-бібліографічне дослідження. Т. 2 : 1901–1919 / уклад. М.М. Романюк, М.В. Галушко. – Л., 2002. – 692 с.

37. *Романюк М.М.* Українські часописи Львова. 1848–1939 : історико-бібліографічне дослідження. Т. 3, Кн. 1 : 1920–1939. 1920–1928. – Л., 2003. – 909 с. Т. 3, кн. 2 : 1920–1939. 1929–1939. – Л., 2003. – 928 с.

38. *Габор В.* Українські часописи Ужгорода (1867–1944) історико-бібліографічне дослідження / В. Габор ; наук. ред. М.М. Романюк ; НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. Науково-дослідний центр періодики. – Л., 2003. – 564 с. – (Періодичні видання міст України).

39. *Романюк М.М.* Українські часописи Коломиї : іст.-бібліогр. дослідження / М.М. Романюк, М.В. Галушко ; НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника. Науково-дослідний центр

періодики. – Л., 1996. – 238 с. – (Періодичні видання міст України).

40. *Чужомовне* письменство на сторінках західноукраїнської періодики (1914–1939) : бібліографічний покажчик / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Наукова бібліотека, Наукове товариство ім. Шевченка ; наук. ред. Р. Зорівчак. – Л., 2003. – 194 с.

41. *Закарпаття* на сторінках преси: Бібліогр. покажч. за II кв. 2006 р. / Закарпат. ОУНБ; Уклад.: Г.М. Долгош та ін. – Ужгород, 2006. – 31 с.

Бібліотечні, архівні, музейні фонди

42. *Російськомовна* періодична преса України у фондах Одеської державної наукової бібліотеки імені М. Горького: Газети, бюлетені : каталог / Одеська держ. наукова бібліотека ім. М. Горького ; упоряд. Т. І. Олейникова ; ред. М.Л. Десенко. – О., 1993. – 105 с.

43. *Зведений* покажчик журналів, які отримали бібліотеки м. Одеси у 1999-2000 роках / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – О. : Астропринт, 2001. – 63 с. Укл.

44. *Зарубіжні* періодичні видання у фондах Національної парламентської бібліотеки України (на 1950–1993 рр.) : ретросп. бібліогр. покажчик / уклад. Н.Г. Богун [та ін.] ; Національна парламентська бібліотека України. – К., 1998. – 107 с.

45. *Пономарьова Т.О.* Колекція періодики Рівненського обласного краєзнавчого музею: спроба систематизації / Т.О. Пономарьова, В.Г. Виткалов. – Рівне, 1999. – 46 с.

46. *Каталог* журналів у фондах Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки. 1944- 1993 / уклад. та передмова Л.І. Зелена. – Херсон, 1999. – 124 с.

47. *Каталог* журналів у фондах Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олесея Гончара. 1944–2005 / Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олесея Гончара ; уклад. Л.І. Зелена, Т.М. Миргородська. – Херсон, 2007. – 213 с. Укл.

48. *Газети* у фондах Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олесея Гончара. 1946-2003 : каталог / уклад. Л.І. Зелена ; Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олесея Гончара. – Херсон, 2004. – 66 с.

49. *Періодичні* видання XIX – першої чверті XX ст. у фондах Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олесея Гончара : каталог / Херсонське обласне бібліотечне товариство,

Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олесь Гончара. – Херсон, 2008. Вип. 1, ч. 1 : А - З / уклад. О.Г. Сак, Н.П. Дорошенко ; відп. ред. Л.І. Зелена. – Херсон, 2008. – 54 с.

50. *Українська преса* у фонді ХДНБ ім. В.Г.Короленка : друкований каталог. – Х., 1999. Вип. 1 : Газети: (1817- 1923) / уклад. Л.Ф. Бондаренко, Т.О. Сосновська ; ред. Л.К. Суржан. – Х., 1999. – 104 с.

51. *Українські періодичні видання* у фонді ХДНБ ім. В.Г. Короленка : друкований каталог. – Х., 2000. Вип. 1 : Журнали (1816–1917) / уклад. Л.Ф. Бондаренко. – Х., 2000. – 142 с.

52. *Зарубіжні періодичні видання* у фондах Національної парламентської бібліотеки України (за 1950-2000 рр.) : ретроспективний бібліографічний покажчик / уклад. Н.Г. Богун [та ін.] ; Національна парламентська бібліотека. – К., 2001. – 121 с.

53. *Українські періодичні видання* у фонді ХДНБ ім. В.Г. Короленка : друкований каталог. – Х., 2000. Вип. 2 : Журнали (1918–1923) / уклад. Л.Ф. Бондаренко, Н.В. Лубенська ; ред. Л.К. Суржан. – Х., 2001. – 164 с.

54. *Українські періодичні видання* у фонді ХДНБ ім. В.Г. Короленка : друкований каталог. – Х., 2000. Вип. 3 : Бюлетені, вісники, вісті, щорічники (1861–1923) / уклад. Л.Ф. Бондаренко. – Х., 2002. – 133 с.

55. *Українські продовжувані видання* у фонді ХДНБ ім. В.Г. Короленка (1830–1923) : друкований каталог / уклад. Л.Ф. Бондаренко. – Х. : ХДНБ, 2003. – 115 с.

56. *Каталог газет. 1990–2000 рр* : за матеріалами відділу періодичних видань ЛНБ ім.В. Стефаника НАН України / НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника ; уклад. Ю. Романишин. – Л., 2001. – 90 с.

57. *Газети* у фондах наукових бібліотек м. Львова (1990–2000 рр.) / НАН України, Львівська наукова бібліотека ім. В.Стефаника ; уклад. Ю.О. Романишин [та ін.]. – Л., 2004. – 191 с. Укл.

58. *Неформальна преса в Україні (1988–1991)* : каталог за матеріалами газетних фондів Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського / ред. Т.О. Борисенко. – К. : Смолоскип, 2001. – 144 с.

59. *Газети України 1930–1934 рр.* у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : каталог: У 2 ч. / авт.-уклад. Т. О. Борисенко [та ін.] ; голова редкол. О. С. Онищенко ; НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2004. Ч. 1. – К., 2004. – 853 с.

60. *Газети України 1930–1934 рр. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського* : каталог: У 2 ч. / авт.-уклад. Т.О. Борисенко [та ін.] ; голова редкол. О.С. Онищенко ; НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2004. Ч. 2. – К., 2004. – 986 с.

61. *Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського на сторінках газет (1918–2008)* : бібліогр. покажч. / НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського ; авт.-уклад. Н.Ф. Самохіна [та ін.] ; голова редкол. О.С. Онищенко. – К. : НБУ ім. В.І. Вернадського, 2008. – 344 с. Укл.

62. *Газети України 1941–1945 рр. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського* : каталог / НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського ; авт.-уклад. Н.Ф. Самохіна [та ін.] ; голова ред. кол. О.С. Онищенко. – К., 2009. – 504 с. Укл.

63. *Центральний державний науково-технічний архів України* : бібліографічний огляд за матеріалами періодичних видань 1971–2007 рр. / уклад. М.А. Балишев. – Х. : СПД ФО Михайлов Г.Г., 2008. – 62 с.

64. *Каталог періодичних видань 1772–1940 рр. Бібліотеки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя* : бібліогр. покажч. / Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя, Б-ка ; упоряд.: О.Д. Кільдіватова [та ін.]. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. – 145 с. Укл.

Видання покажчиків наукової періодики

65. *Періодичні та серійні видання Наукового Товариства імені Шевченка у Львові (1885–1939)* : анотований покажчик / уклад. і авт. передм. Т.Ю. Кульчицька ; бібліогр. ред. Л.І. Ільницька ; Наукове товариство ім. Т.Г. Шевченка у Львові. Комісія бібліографії і книгознавства. – Л. : [Видавництво НТШ], 1990. – 103 с. НБУВ Укл.

67. *Зарубіжні періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського та бібліотек науково-дослідних установ НАН України (надходження 2001–2002 рр.)* : системат. покажчик / НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського ; уклад. О.Б. Вихристюк [та ін.] ; відп. ред. Б.П. Якушко. – К., 2003. – 326 с. Укл.

68. *Зарубіжні періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського та бібліотек науково-дослід-*

них установ НАН України (надходження 2003-2004 рр.) : сист. покажч. / уклад. Р.Л. Красій [та ін.] ; відп. ред. Б.П. Якушко ; НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2006. – 425 с. Укл.

69. *Зарубіжні* періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського та бібліотек науково-дослідних установ НАН України (надходження 2005–2006 рр.) : наук.-інформ. системат. покажчик / уклад. Р.Л. Красій ; відп. ред. Н.В. Стрішенець ; НАН України, Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2008. – 278 с.

70. *Зарубіжні* періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського та бібліотек науково-дослідних установ НАН України (надходження 2007 – 2008 рр.) : сист. покажчик / НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського ; уклад. Р.Л. Красій [та ін.] ; відп. ред. Н.В. Стрішенець. – К. : [НБУВ], 2009. – 292 с. Укл.

71. *Зарубіжні* періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та бібліотек науково-дослідних установ НАН України (надходження 2009–2010 рр.) : наук.-інформ. сист. покажч. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; [уклад.: Р.Л. Красій, Н.І. Малолетова, О.В. Полякова ; відп. ред. Н.С. Стрішенець, канд. іст. наук]. – К. : НБУВ НАНУ, 2011. – 257 с. Укл.

72. *Наукові* періодичні видання України : довідник / Український ін-т науково-технічної і економічної інформації. – К. : УкрІНТЕІ, 2006. – 380 с.

73. *Педагогічна* наука на сторінках журналу “Советская педагогика” (1937–1991) : бібліогр. покажч. / наук. ред. Сухомлинська О.В. ; уклад. проф. Н.С. Побірченко ; бібліогр. ред. Григоренко Т.В. – Умань : Жовтий, 2010. – 324 с.

74. *Матяш І.Б.* Українська архівна періодика 1920–1930- х рр.: історія, бібліографія, бібліометрія / І.Б. Матяш ; відп.ред. О.С. Онищенко ; НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – К., 1999. – 480 с.

75. *Періодичні* видання з агрономії в Україні. 1918–1940: Журнали, “Бюлетені” “Вісті”, “Наукові записки”, “Збірники наукових праць”, “Труди” : наук.-допом. ретросп. бібліогр. покажч. / уклад. В.А. Вергунов, О.П. Анікіна ; наук. ред. В. А.Вергунов ; УААН, Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека. – К., 2002. – 160 с.

76. *Періодичні* та продовжувані видання з агрономії на Полтавщині (XIX–XX ст.) : наук.-допом. бібліогр. покажч. / уклад. В.А. Вергунов, О. П. Анікіна ; наук. ред. В.А. Вергунов ; УААН, Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека. – К., 2002. – 49 с.: іл.

77. Журнали психолого-педагогічної тематики XIX – початку XX ст. з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського : історико-бібліографічне дослідження / АПН України, Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського ; упоряд. Н.Г. Мацібора [та ін.] ; наук. ред. П.І. Рогова. – К. : Четверта хвиля, 2009. – 128 с. Релігійні

78. *Періодичні* видання Чернігівської єпархії: “Прибавление к Черниговским епархиальным известиям” (1906–1911), “Вера и жизнь” (1912–1917) : бібліогр. покажч. / НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Чернігівський держ. педагогічний ун-т ім. Т.Г. Шевченка, Чернігівська держ. обласна універсальна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка ; упоряд. О.Ф. Тарасенко. – Чернігів, 2003. – 158 с.

79. *Журнал* іноземної літератури “Всесвіт” у XX сторіччі (1925–2000) : бібліографічний покажчик змісту / уклад. О. Микитенко, Г. Гамалій. – К. : Видавничий дім “Всесвіт”, 2004. – 712 с.: фотогр.

80. *Черняков Б.І.* Періодичні видання учнівської і студентської молоді України XIX – початку XX ст. : джерела дослідження: Бібліогр. посіб. / Б.І. Черняков ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. – К., 2004. – 63 с.

81. *Бібліографія* журналу “Схід”, 1995–2006 рр. / уклад. В.С. Білецький [та ін.] ; Український культурологічний центр, Донецьке відділення Наукового товариства ім. Шевченка. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2007. – 255 с.

82. “*Арка*” 1947–1948: Журнал літератури, мистецтва і критики : бібліограф. покажчик змісту / уклад. Н.В. Казакова [та ін.] ; авт. вступ. ст. В.Є. Панченко ; Національний ун-т «Києво-Могилянська академія». Наукова бібліотека. – К. : Видавничий дім “КМ Академія”, 2003. – 52 с.

¹ Рудий Г. Періодика України 1917–1940 рр. як історичне джерело / Г. Рудий // Бібл. вісн. – 2008. – № 1. – С. 29–35.

² Сошинська В.Є. Роль спеціальних періодичних видань як історичного джерела / В.Є. Сошинська // Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє:

Зб. ст. до Міжнар. наук.-практ. конф. / УБА, НПБУ, ЦМБ ім. Л. Українки, ЦМБ для дітей ім. Т.Шевченка; Редкол.: Бабич В.С. та ін. – К., 1998. – С. 126–133; *Вона ж.* Спеціальна українська періодика першої третини ХХ століття: історичні передумови виникнення та загальна характеристика / В.Є. Сошинська // *Бібліографознавство: теорія і практика: Зб. наук. ст.* / НПБУ, КДІК. – К., 1997. – С. 111–120; *Вона ж.* Спеціальна українська періодика першої третини ХХ століття: історичні передумови виникнення та загальна характеристика / В.Є. Сошинська // *Бібліографознавство: теорія і практика: Зб. наук. ст.* / НПБУ, КДІК. – К., 1997. – С. 111–120.

³ *Романюк М.М.* Проблеми створення репертуару української періодики та дослідження історії преси / М.М. Романюк // *Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повідомл. ІV Всеукр. наук.-теорет. конф.*, 19–20 груд. 1997р. / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Л., 1997. – С. 3–12; *Він же.* Українська періодика: стан вивчення, проблеми формування повного репертуару / М.М. Романюк // *Теоретичні та організаційні проблеми формування репертуару української книги та періодики: Доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф.* / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Л., 1996. – С. 33–44.

⁴ *Сковронська І.Ю.* Іншомовна преса в Україні (1917–1998 рр.): Бібліогр. аспект / І.Ю. Сковронська // *Зб. пр. Наук.-дослід. центру періодики / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника.* – Л., 1999. – Вип. 6. – С. 530–535.

⁵ *Петрікова В.Т.* Показчики місцевих періодичних видань у складі українського бібліографічного репертуару (за матеріалами 20-х років ХХ ст.) / В.Т. Петрікова // *Теоретичні та організаційні проблеми формування репертуару української книги та періодики: Доп. та повідомл. наук. конф.*, Львів, 25–26 серп. 1995 р. / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Л., 1996. – С. 240–243.

⁶ *Міляевич І.В.* Періодичні видання Волинської губернії ХІХ – початку ХХ століття та матеріали з них як об'єкт бібліографування / І.В. Міляевич // *Діяльність бібліотек по збереженню культурної спадщини і відродження духовності народу: Матеріали Всеукр. наук.-краєзн. конф.*, Житомир, 25–26 трав. 1996 р. / Житомир. ОУНБ. – Житомир, 1996. – С. 34–36.

⁷ *Пастушенко О.В.* Розвиток дисертаційних досліджень з історії періодичної преси в Україні у 90-х ХХ ст. – початку 10-х років ХХІ ст.: бібліографічний аспект / О.В. Пастушенко // *Рукописна на книжкова спадщина України.* – К., 2012. – Вип. 15. – С. 301–323.

⁸ *Українська преса в Україні та світі, ХІХ–ХХ ст. : іст.-бібліогр. дослідж.* Т. 1: 1812–1890 рр. / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника ; [уклад. : М. М. Романюк (кер. проекту), М. В. Галушко, Л. В. Сніцарчук]. – Л. : Оріяна-Нова, 2007. – 560 с.; Т. 2: 1891–1905 рр. / [уклад.: М. М. Романюк (кер. проекту) та ін.]. – 2009. – 479 с.

⁹ *Курилишин К.* Українська легальна преса періоду німецької окупації

(1939–1944): Іст.-бібліогр. дослідж.: У 2 т. / ЛНБ ім. В. Стефаника. – Л., 2007. – Т. 1–2.

¹⁰ Рудий Г.Я. Преса України 1917–1920 рр. як об'єкт дослідження української культури: джерелознавчий і методологічний аспекти / Г. Я. Рудий, 2005. – 551 с.: табл.

¹¹ Богуславський О.В. Преса міжвоєнної української еміграції і боротьба за незалежність України: іст. шлях, досвід, дискусії / О. В. Богуславський. – Запоріжжя, 2008. – 451 с.; Губарець В.В. Преса і книга діаспори. З історії видавничої діяльності українського зарубіжжя : навч. посіб. / В.В. Губарець ; Відкритий міжнар. ун-т розв. людини «Україна» – К.: Ун-т «Україна», 2008. – 265 с.

¹² Неформальна преса в Україні (1988–1991): Каталог за матеріалами газетних фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / ред. Т. О. Борисенко, 2001. – 144 с.

¹³ Матяш І. Б. Українська архівна періодика 1920–1930- х рр.: історія, бібліографія, бібліометрія / І. Б. Матяш ; відп. ред. О. С. Онищенко, 1999. – 480 с.

¹⁴ Журнали психолого-педагогічної тематики ХІХ - початку ХХ ст. з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського: історико-бібліографічне дослідження / АПН України, Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського, 2009. – 128 с.

¹⁵ Галушко М. Українські часописи Станіслава (1879–1944 рр.): Історико-бібліографічне дослідження / М. Галушко ; наук. ред. М. М. Романюк, 2001. – 304 с.; Дроздовська О. Українські часописи повітових міст Галичини (1865–1939 рр.): Історико-бібліографічне дослідження / О. Дроздовська, 2001. – 364 с.; Романюк М.М. Українські часописи Львова. 1848–1939: Історико-бібліографічне дослідження. Т. 1 : 1848–1900; *Він же*. Українські часописи Львова. 1848–1939: Історико-бібліографічне дослідження. Т. 2 : 1901–1919 / уклад. М.М. Романюк, М.В. Галушко, 2002. – 692 с.; *Він же*. Українські часописи Львова. 1848–1939: Історико-бібліографічне дослідження. Т. 3, Кн. 1 : 1920–1939. 1920–1928, 2003. – 909 с.; Габор В. Українські часописи Ужгорода (1867–1944): Історико-бібліографічне дослідження / В. Габор, 2003. – 564 с.

¹⁶ Гречанюк А.Ю. Історія української преси на Буковині / А.Ю. Гречанюк ; Чернівець. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Рута, 2008. – 31 с.

Summary

The development of bibliography of periodical press in Ukraine during the formation of independent scientific thought was generalized, the theme-based classification was made, the trends and prospects of the development of the press bibliography in Ukraine was outlined.

Key words: bibliography, newspapers, periodicals, historical and bibliographical research.